

سید جواد حسینی

۱. دو خاطره از معاویه

نسایی، یکی از محدثان بزرگ اهل سنت، کتابی در فضایل علی علیه السلام با نام «الخصایص فی فضل علی بن ابی طالب» نوشته است. زمانی که از او درخواست شد که در فضایل معاویه نیز چیزی بنویسد، در پاسخ چنین گفت: چیزی که فضیلت ایشان باشد، سراغ ندارم. تنها دو خاطره از وی به یاد دارم:

یکی اینکه روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مشاهده کرد که ابو سفیان بر اشتري سوار است، پسرش معاویه عنان مرکب را به دست دارد، و پسر دیگرش

یزید بن ابی سفیان آن را از عقب می‌راند و با تشریفات قبیلگی حرکت می‌کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «لَعَنَ اللَّهُ الرَّأكِبَ وَالْقَائِدَ وَالسَّائِقَ»^۱ خدا هم سوار و هم جلودار و هم مشایعت‌کننده را لعنت کند.»

دیگر اینکه روزی پیامبر صلی الله علیه و آله برای انجام مأموریتی کسی را دنبال معاویه فرستاد. مأمور برگشت و گفت: معاویه مشغول غذا خوردن است. بار دوم مأمور رفت و خبر آورد که او مشغول خوردن غذا است. بار سوم نیز قضیه

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، قم، دار الکتاب العلمیة، ۱۳۷۹ هـ. ق، ج ۱۵، ص ۱۷۵.

تکرار شد و معاویه با تأخیر زیاد آمد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در نوبت سوم فرمود: «لَا أَشْبِعُ اللَّهَ بَطْنَهُ»^۱ خداوند شکم او را سیر نکند.»

و بعد از این نفرین، معاویه هرچه غذا می خورد سیر نمی شد. گاهی آن قدر می خورد که فریادش بلند می گشت که خسته شدم و شکم دارد می ترکد، ولی سیر نشدم.

۲. نه بهشتی است و نه جهنمی!

ابو سفیان در جریان خلافت عثمان چنین گفت: «تَلَقُّوْهَا الْكُرَّةَ فَوَّ اللَّهُ مَا مِنْ جَنَّةٍ وَلَا نَارٍ»^۲ قدرت و خلافت را مانند توپ دست به دست بگردانید [و آن را از دست ندهید]؛ زیرا به خدا سوگند نه بهشتی وجود دارد و نه جهنمی!

۳. عثمان یا علی رضی الله عنهما؟

عبد الرزق بن همام (از دانشمندان قرن دوم هجری) می نویسد: «فردی از زُهری پرسید: کاتب صلح نامه «حُدیبیه» که بود؟ زهری تبسمی کرد و گفت: علی بن ابی طالب بود؛ ولی اگر از اینها (بنی امیه) بپرسی، خواهند گفت که نویسنده صلح نامه عثمان بوده

است.»^۳

۴. روش حفظ قدرت

ابن ابی الحدید نقل نموده که علی بن الحسین رضی الله عنهما چنین فرمود: «مروان بن حکم به من گفت: هیچ فردی مثل پیشوای شما علی رضی الله عنه از پیشوای ما [عثمان] دفاع نکرد. [حتی با به خطر انداختن جان حسنین، به او آب و غذا می رساند.] و آن گاه من به او گفتم: پس چرا در منابر [خود] او (علی) را لعن می کنید؟! پاسخ داد: جز با این روش قدرت ما [بنی امیه] تحقق نمی یابد.»^۴

۱. فتوح البلدان، احمد بن یحیی بلاذری، ترجمه دکتر محمد توکل، چاپ شرکت نشر، ۱۳۶۷ ه. ش، ص ۶۵۶، ر. ک: تاریخ اسلام، محمد ابراهیمی ورکیانی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، ص ۱۰۳.

۲. شرح نهج البلاغه، ج ۱۵، ص ۱۷۵؛ معالم المدرستین، علامه عسکری، مؤسسة البعثة، ۱۴۰۶ ه. ق، ج ۱، ص ۲۶۰.

۳. المصنف، عبد الرزاق بن همام الصفانی، بیروت، چاپ اول، ۱۳۹۰ ه. ق، ج ۵، ص ۱۴۱.

۴. شرح نهج البلاغه، ج ۱۳، ص ۲۱۹-۲۲۵.